

VERSLAG VAN EEN BEZOEK AAN CAP GRIZ NEZ OP 1 en 2 OKTOBER 1977

Ook in het najaar van 1977 ondernamen enkele leden van onze vereniging een tocht naar het smalste punt van het Nauw van Calais: Cap Griz Nez. Het weer verslechterde op de heenreis aanzienlijk en het viel niet mee om midden in de nacht bij windkracht 8 de bungalowtent overeind te krijgen en te houden. Door wateroverlast en andere problemen lukte het helaas niet om op zaterdag al bij het krieken van de dageraad op de kaap aanwezig te zijn. Gelukkig was de trek zo zeldzaam sterk dat er ook na 9 uur nog volop te genieten was. Op 1 oktober werd geteld van 9 tot 17 uur en op 2 oktober van 7 tot 14 uur. Beide dagen woei er een stormachtige westelijke wind (8 Beaufort). De tellingen werden voornamelijk gedaan door E.Aartse, L.van Duyn, J.van Dijk en H.Verkaide.

Zoals altijd waren wij niet de enige waarnemers op Griz Nez. Toevallig kregen we een verslagje in handen van een groep uit Eersel (N-Br.) die tijdens hetzelfde weekend zeetrekellingen had verricht. Om vergelijking met deze tellingen mogelijk te maken, zijn de gegevens van de Noordwijkse groep zodanig opgesplitsd dat vergelijking goed mogelijk is. Alvorens iets te vertellen over de belangrijkste trekverschijnselen eerst nog even een paar opmerkingen over de enorme verschillen in de aantallen die beide groepen waarnemers vaststelden. Allereerst blijkt uit de tellingen weer eens overduidelijk, dat het waarnemen van zeevogels een buitengewoon moeilijke tank is, die alleen na zeer veel oefening tot een vrij betrouwbaar resultaat kan leiden. Het zeetrekten eist een grote concentratie en een flink uithoudingsvermogen. Onbekendheid met verschillende soorten kan er toe leiden, dat bepaalde soorten ook niet worden gezien; dit is blijkbaar het geval met Dwergmeeuw, Vorkstaartmeeuw en Drieteenmeeuw. Het gebruik van sterke kijkers speelt zeker een rol bij groepen als pijlstormvogels en alkachtigen. Dat de oplettendheid bij een grotere groep vaak veel minder is, mag blijken uit het missen van dichtbij passerende vogels zoals duikers, eenden en steltlopers.

De opvallendste soort tijdens dit weekend was ongetwijfeld de Grauwe Pijlstormvogel. Deze broedvogel van het zuidelijk halfrond (Falkland Eilanden, Tristan da Cunha-archipel en Nieuw-Zeeland) trekt na de broedtijd naar het noorden van de Atlantische Oceaan (en van de Pacific). Via de voedselrijke wateren bij New Foundland trekken de vogels in onze zomer meer oostwaarts om daarna in augustus september en oktober weer zuidwaarts te gaan. Het aantal dat bij deze jaarlijkse trekbeweging de Noordzee in vliegt, verschilt waarschijnlijk van jaar tot jaar nogal aanzienlijk. Een groot deel van deze Noordzeevogels schijnt ook weer via Schotland de Atlantische Oceaan op te zoeken. Zo werden er in het najaar van 1976 in de Noordzee opvallend veel Grauwe pijlen gezien (in ons land voorna-

lijk aan de Hondsbossche in noordelijke richting vliegend), maar Cap Griz Nez was deze soort in 1976 opvallend schaars (Cap Griz Nez Report 1976).

De aantallen die wij bij Cap Griz Nez vaststelden zijn de hoogste die tot nu toe hier geregistreerd werden. Voor andere telposten langs de Belgisch Nederlandse kust was dit weekend trouwens ook zeer goed. Nog niet eerder werden op Ameland, de Hondsbossche, Noordwijk, Scheveningen, Westkapelle en Zeebrugge zoveel Grauwe Pijlstormvogels geteld. De totalen lagen weliswaar ver beneden de aantallen van Cap Griz Nez, maar waren toch zeer de moeite waard. Opvallend dat langs de Hollandse kust vooral op zaterdag 1 oktober tientallen (Hondsbossche 100) werden gezien, maar dat bij Zeebrugge en op Guernsey zondag de topdag werd met resp. 139 en 323 ex.

Verloop van de trek over de dag:

1 oktober 9-17 uur: 110 - 139 - 51 - 28 - 36 - 73 - 103 - 77

2 oktober 7-14 uur: 189 - 182 - 160 - 102 - 69 - 7 - 10

Opvallend was dat in de eerste ochtenduren de meeste Grauwe pijlen op veel kortere afstand passeerden dan in de middaguren toen de trekintensiteit terug liep. Zo trokken in de eerste uren veel groepjes (tot wel 30 ex.) binnen 500 meter van de kaap langs. Dankzij de zeer goede belichting was heel goed te zien hoe variabel de ondervleugeltekening bij deze soort kan zijn. Er werden enkele vogels gezien waarbij de ondervleugel even donker was als de bovenzvleugel. Daarentegen waren er ook exemplaren die in de lage zon bijna wit oplichtten en door enkelen op afstand eerst als jagers betiteld werden.

De Noordse Pijlstormvogel werd vooral op 2 oktober, toen de wind wat luvde, waargenomen. Aan het eind van de telling was er zelfs 1 uur met meer Noordse dan Grauwe Pijlstormvogels. De meeste Noordse pijlen trokken nog dicht langs de rots dan de Grauwe pijlen. Omdat een van ons steeds de eerste 200 meter goed observeerde, werden er waarschijnlijk geen dichtbij vliegende ex. door ons gemist.

Verloop van de trek:

1 oktober 9-17 uur: 7 - 5 - 4 - 2 - 2 - 3 - 4 - 3

2 oktober 7-14 uur: 5 - 9 - 11 - 10 - 6 - 10 - 5

Tijdens de tellingen werd ook driemaal een exemplaar van de ondersoort "mauretanicus" gezien. Deze vogels zijn afkomstig uit het westelijk deel van de Middellandse Zee. Na de broedtijd verlaten ze voor een groot deel hun broedgebied en trekken dan eerst noordwaarts tot in het Kanaal. Bij deze trekbeweging belanden ook wel eens exemplaren in de zuidelijke Noordzee. Langs onze kust is deze ondersoort zeer zeldzaam, maar langs de Belgische kust zijn iets meer waarnemingen gedaan.

Het aantal Middelste Jagers was niet opvallend, maar het bijzondere was dat we 3 adulte vogels van de donkere fase zagen die allemaal nog in het bezit waren van de sterk verlengde gedraaide middelste staartveren.

De waarnemingen van de Vorkstaartmeeuw passen goed in het beeld dat de zuidelijke Noordzee in het najaar van 1977 te zien gaf. Al voor dit stormweekend werden langs onze kust meer Vorkstaartmeeuwen dan in de afgelopen jaren gezien. Tijdens dit weekend werd deze Noordamerikaanse soort ook gezien op Ameland (op 2 oktober 6 ex.), de Hondsbossche, Scheveningen en Westkapelle.

Het aantal alkachtigen was vooral op 2 oktober verrassend. Toen de wind na 11 uur in kracht afnam, kwam de trek van deze vogels pas goed op gang. Helaas vlogen alle groepjes zo ver uit de kust dat determinatie niet mogelijk was.

Langs de Hollandse kust ziet men in begin oktober nooit de aantallen sterns die wij bij Cap Griz Nez telden. Vooral op 2 oktober trokken veel Noordse Sterns langs.

Vergelijken we de resultaten van dit weekend te Cap Griz Nez met de waarnemingen langs de Hollandse kust, dan valt het op dat wij bepaalde soorten niet of zeer weinig hebben gezien die juist langs de Hollandse kust het aanzien van dit stormweekend bepaalden. Zo werden op 1 oktober langs de Hollandse kust veel meer jagers gezien. Aan de Hondsbossche werden op 1 oktober verscheidene Grote Pijlstormvogels en "grotere pijlstormvogels" waargenomen. Bij Noordwijk werd op 1 oktober een Kuhls Pijlstormvogel gesignaleerd. Op 2 oktober werden er langs onze kust niet veel pijlstormvogels meer gezien.

Deze dag brak echter alle records met op Ameland: 5000 Jan van Genten, 2000 Noordse Stormvogels. 34 Grauwe Pijlstormvogels. 77 Grote Jagers. 1 IJsdruiker, 1 Kleine Alk, 6 Vorkstaartmeeuwen (waarbij 1 adult), 2400 Drie-teenmeeuwen en 20 Vale Stormvogeltjes. Bij Scheveningen begon het in de middag van 2 oktober een dolle boel te worden met in enkele uren 17 Vale Stormvogeltjes en 20 Grote Jagers.

Uit deze waarnemingen blijkt weer eens dat het helemaal niet zeker is, dat bij stormachtige omstandigheden vogels die bv. aan de Hondsbossche in zuidelijke richting vliegen ook bij Noordwijk of Scheveningen zullen worden waargenomen. Onder invloed van de storm komen veel vogels in beweging, waarbij ze min of meer uit de koers geraakt een bepaald kusttraject afleggen, maar vaak snel weer terugkeren naar dieper water.

Literatuur:

Buldeel.G. en Van der Vloet.H 1969. "Zeevogelwaarnemingen aan de Belgische Kust".Giervalk.59 : 192-218

Cap Griz Nez Committee 1977."Report 1976"

Oliver.P.J.1971. "Sooty Shearwaters in the English Channel". British Birds 64 : 56-60

Philips.J.H.1963 a "The distribution of the Sooty Shearwater around the British Isles". British Birds. 56 : 197-203

1963 b "The pelagic distribution of the Sooty Shearwater"

Ibis.105 : 340-353.

	1 oktober 1977			2 oktober 1977		
	Eersel	Noordwijk	Noordwijk	Eersel	Noordwijk	Noordwijk
	12.00-17.00 uur		9-12 u	7.00-13.00 uur		13-14u
"duiker"	1	3	-	-	2	-
Roodkeelduiker	-	2	1	-	1	-
Grauwe pijlst.	130	317	300	504	607	10
Noordse pijlst. *)	2	14	16	34	51	5
P.p.mauretanicus	-	1	1	-	1	-
Jan van Gent	232 ^x)	140	131	392	395	42
Wintertaling	-	5	12	-	-	3
Smient	-	6	-	-	-	-
Zwarte Zeeëend	11	24	16	546	635	102
Bergeend	-	-	-	-	-	6
"jager"	4	6	1	19	1	-
Grote jager	-	-	-	-	1	-
Middelste jager	-	3	-	1	-	-
Kleine jager	5	6	3	3	21	3
"Kleine meeuw"	12	-	-	93	-	-
Dwergmeeuw	-	14	3	-	89	3
Vorkstaartmeeuw	-	1	1	-	3	-
Drieteenmeeuw	-	32	19	-	96	25
"noordse stern/visd"	65	160	48	286	290	58
Grote stern	17	50	9	25	53	6
Dwergstern	-	-	-	8	-	-
Zwarte stern	-	-	-	-	2	-
"alk/zeekoet"	-	9	20	11	98	34
Zeekoet	-	1	-	-	-	-
Zilverplevier	-	-	-	-	14	-
Bonte strandloper	-	-	1	-	18	-
Tureluur	-	-	5	-	-	-
Kanoetstrandloper	-	-	-	-	1	-
Oeverloper	-	-	1	-	-	-

Enkele opmerkingen bij de tabel:

- bij Noordse pijlstormvogel zijn alleen de vogels behorende tot Puffinus puffinus puffinus vermeld.
- het lijkt aannemelijk dat in het verslag van de groep uit Eersel een typefout bij het aantal Jan van Genten is gemaakt, vooral omdat uit de telling van 2 oktober blijkt dat deze soort door beide groepen goed geteld werd.

J.van Dijk
L.Hellenberghof 32
Noordwijk a/zee
